

Brussel, 24 november 2023
(OR. en)

15986/23

DEVGEN 218	DIGIT 280
FIN 1246	COLAC 155
ACP 125	COEST 639
RELEX 1390	SAN 700
MIGR 418	GENDER 210
SUSTDEV 154	CLIMA 597
COHOM 223	ENER 640
COAFR 422	MAMA 176
COASI 208	

BEGELEIDENDE NOTA

van:	de secretaris-generaal van de Europese Commissie, ondertekend door mevrouw Martine DEPREZ, directeur
ingekomen:	21 november 2023
aan:	mevrouw Thérèse BLANCHET, secretaris-generaal van de Raad van de Europese Unie
nr. Comdoc.:	COM(2023) 717 final
Betreft:	VERSLAG VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD Jaarverslag 2023 over de uitvoering van de instrumenten voor extern optreden van de Europese Unie in 2022

Hierbij gaat voor de delegaties document COM(2023) 717 final.

Bijlage: COM(2023) 717 final

Brussel, 21.11.2023
COM(2023) 717 final

**VERSLAG VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE
RAAD**

Jaarverslag 2023

**over de uitvoering van de instrumenten voor extern optreden van de Europese Unie in
2022**

{SWD(2023) 357 final}

Inhoudsopgave

MONDIALE VERPLICHTINGEN	1
Inleiding.....	1
Reactie van de EU op de aanvalsoorlog van Rusland tegen Oekraïne.....	2
EU: een sterke speler op wereldniveau	4
Global Gateway.....	5
Duurzame ontwikkeling bevorderen	5
MONDIALE PRIORITEITEN	6
Menselijke ontwikkeling	6
Green Deal	7
Digitalisering, wetenschap, technologie en innovatie	8
Duurzame groei en werkgelegenheid	9
Migratie en gedwongen ontheemding	9
Bestuur, vrede, veiligheid en mensenrechten	10
MONDIALE REIKWIJDTE	10
Sub-Saharaans Afrika	10
Azië en de Stille Oceaan.....	11
Noord- en Zuid-Amerika en het Caribisch gebied.....	12
Europees nabuurschap	12
Westelijke Balkan en Turkije.....	13
Landen en gebieden overzee (LGO's)	14

MONDIALE VERPLICHTINGEN

Inleiding

Terwijl het herstel van de COVID-19-pandemie werd voortgezet, zag de internationale gemeenschap zich in 2022 met de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne en de gevolgen hiervan voor een nieuwe crisis gesteld. De Russische inval leidde tot een grote humanitaire noodsituatie, een stijging van de wereldwijde voedselprijzen die de mondiale voedselonzeekerheid verergerden, en een langdurige energiecrisis.

De EU reageerde aan de hand van haar instrumenten voor extern optreden en internationale partnerschappen op de impact van de oorlog, door haar politieke, humanitaire en financiële steun aan Oekraïne en buurlanden op te voeren, terwijl zij haar steun voor andere partners, en met name de minst ontwikkelde en kwetsbaarste partners, versterkte.

In dit verslag worden de belangrijkste elementen beschreven van de financiële steun van de EU voor internationale partnerschappen, humanitaire hulp, buitenlands beleid en uitbreiding in 2022. Binnen het meerjarig financieel kader voor de periode 2021-2027 zijn de meeste vroegere externe-financieringsinstrumenten geïntegreerd in een enkel instrument: het instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking — Europa in de wereld (NDICI — Europa in de wereld). Dit instrument wordt aangevuld met een paar gerichte instrumenten, zoals humanitaire steun en het instrument voor pretoetredingssteun (IPA III)¹.

In 2022 ging de uitvoering van de **Global Gateway-strategie van de EU**² van start, om duurzame connectiviteit te bevorderen aan de hand van investeringen in infrastructuur overal ter wereld op vijf prioritaire gebieden, op basis van een Team Europa-aanpak³. In het kader van deze strategie keurden de Europese Unie en de Afrikaanse Unie het investeringspakket Afrika-Europa goed⁴.

Als onderdeel van de Global Gateway zette de EU de uitvoering van **economische en investeringsplannen** voor het nabuurschap en uitbreidingsregio's voort. Deze plannen zijn gericht op kleine en middelgrote ondernemingen en de groene en de digitale transitie in de regio van het Oostelijk Partnerschap en op de groene transitie, klimaatbestendigheid, connectiviteit en steun voor de particuliere sector in het zuidelijk nabuurschap.

De EU bleef **humanitaire steun** verlenen om het lijden van miljoenen van de kwetsbaarste mensen overal ter wereld te verlichten. In 2022 ontwikkelde de EU de **capaciteit voor de Europese humanitaire respons** om het onmiddellijke reactievermogen op humanitair gebied in het geval van plotselinge natuur- en door mensen veroorzaakte rampen te verbeteren.

Met de uitbreidingssteun van de EU werden de plattelandsontwikkeling en investeringen op belangrijke gebieden, zoals vervoer, energiezekerheid en de digitale en de groene transitie,

¹ Zie voor meer informatie deel I, Inleiding, van het werkdokument van de diensten van de Commissie bij dit jaarverslag.

² https://international-partnerships.ec.europa.eu/policies/global-gateway_nl

³ Hierbij worden de middelen van de EU gecombineerd met die van de EU-lidstaten en de Europese instellingen voor ontwikkelingsfinanciering.

⁴ Zie blz. 4.

ondersteund. In juni erkende de Europese Raad dat de toekomst van **Oekraïne, Moldavië en Georgië** in de EU is en kregen **Oekraïne en Moldavië** de status van kandidaat-lidstaat.

De EU zette haar steun voor **democratisering en mensenrechten** voort, waarbij zij zes verkiezingswaarnemingsmissies (Colombia, Kenia, Libanon, Lesotho, Sao Tomé en Principe en Oost-Timor) afvaardigde en follow-upmissies in acht landen uitvoerde.

De EU bevestigde opnieuw haar inzet voor de **mondiale veiligheid** en de Europese Vredesfaciliteit steunde de vrede in partnerlanden en -regio's zoals Mozambique, Niger, Nigeria, Somalië, Moldavië en de Westelijke Balkan.

De EU bleef landen steunen bij het aanpakken van de gevolgen van de COVID-19-pandemie en lanceerde een nieuwe **mondiale gezondheidsstrategie**⁵ om de wereldwijde bescherming van de volksgezondheid te verbeteren en te zorgen voor een betere gezondheid voor iedereen. De EU reageerde ook op andere lokale epidemische noodsituaties, zoals de nieuwe uitbraken van ebola en cholera en de noodsituatie in verband met de apenpokken.

In 2022 maakten de EU en de Organisatie van staten in Afrika, het Caribisch gebied en de Stille Oceaan vorderingen op weg naar de ondertekening van de **Post-Cotonou-overeenkomst**⁶. In de tussentijd werd de Partnerschapsovereenkomst van Cotonou tot medio 2023 verlengd.

Reactie van de EU op de aanvalsoorlog van Rusland tegen Oekraïne

De reactie van de EU op de aanvalsoorlog van Rusland tegen Oekraïne was eensgezind, vastberaden en onmiddellijk. De 27 lidstaten en hun partners overal ter wereld **veroordeelden de niet-uitgelokte en ongerechtvaardigde aanvalsoorlog** en namen snel maatregelen om Rusland politiek en economisch te isoleren. De EU veroordeelde ook de gerapporteerde schendingen van het internationaal humanitair recht.

De EU toonde haar standvastige steun voor Oekraïne door de politieke, humanitaire en financiële steun voor het land op te voeren. In 2022 keurde de EU in nauwe samenwerking met de G7 en andere partners negen pakketten van ongekende sancties goed tegen personen en entiteiten die verantwoordelijk waren voor de inval, die gericht waren tegen belangrijke Russische financiële, energie- en vervoerssectoren en staatsbedrijven en leidden tot de bevriezing van activa in de EU ter waarde van ongeveer 24,1 miljard EUR.

De **richtlijn tijdelijke bescherming** werd voor het eerst gebruikt om onmiddellijke bescherming te bieden aan de bijna 4 miljoen mensen die Oekraïne gedwongen moesten verlaten (naast de meer dan 6,6 miljoen ontheemden in Oekraïne zelf). Mensenhandel werd voor het grootste deel voorkomen door de uitvoering van een gezamenlijk EU-plan tegen mensenhandel om diegenen die in de EU aankwamen te beschermen.

Aan de hand van een Team Europa-aanpak **mobiliseerden** de EU, haar lidstaten en financiële instellingen **18,9 miljard EUR**⁷ **aan financiële bijstand**, begrotingssteun en humanitaire hulp. Daarnaast werd 3,1 miljard EUR aan militaire steun gemobiliseerd via de Europese Vredesfaciliteit en

⁵ https://health.ec.europa.eu/internationalcooperation/global-health_nl

⁶ https://international-partnerships.ec.europa.eu/policies/european-development-policy/acp-eu-partnership_en

⁷ Zonder het aandeel van de niet direct door EU-garanties gedekte EBWO-steun.

werd een militaire bijstandsmissie van de EU ter ondersteuning van de Oekraïense strijdkrachten opgezet, met een begroting van meer dan 100 miljoen EUR. Na de activering van het EU-mechanisme voor civiele bescherming door Oekraïne in februari werd in 2022 meer dan 80 000 ton aan bijstand in natura geleverd, met een waarde van naar schatting 502 miljoen EUR.

330 miljoen EUR aan subsidies dienden ter **ondersteuning van de noodrespons** op gebieden zoals huisvesting en de reparatie van kritieke infrastructuur, ook in het kader van de solidariteitscorridors tussen de EU en Oekraïne, de veerkrachtige digitale transformatie en cyberveiligheid en de bestrijding van desinformatie. Bovendien werden andere EU-programma's, met een waarde van bijna 200 miljoen EUR herbestemd om de gevolgen van de oorlog aan te pakken.

De totale uitbetalingen van EU-bijstand beliepen 10,1 miljard EUR⁸, waarvan 7,2 miljard EUR aan macrofinanciële bijstand en 686 miljoen EUR aan begrotingssteun.

De **nucleaire veiligheid** vormde een grote zorg als gevolg van het onverantwoorde gedrag van Rusland in en rond de kerninstallaties van Oekraïne. De Commissie mobiliseerde het Europees instrument voor internationale samenwerking inzake nucleaire veiligheid om de veroorzaakte vernietiging, met name in het verboden gebied rond Tsjernobyl snel aan te pakken. De EU-steun omvatte 5 miljoen EUR voor bilaterale bijstand om de controlecapaciteiten te herstellen en een bijdrage van 5 miljoen EUR aan de International Chernobyl Cooperation Account voor het herstel van de infrastructuur voor de nucleaire veiligheid. Nog eens 3,4 miljoen EUR werd uitgetrokken ter ondersteuning van het Internationaal Agentschap voor Atoomenergie, waaronder voor zijn aanwezigheid op kritieke nucleaire locaties in Oekraïne.

De Russische blokkade van de Oekraïense uitvoer en de vernietiging van gewassen verergerden de mondiale voedselcrisis. Het aantal mensen dat in acute **voedselonzeekerheid** leefde, bereikte in 2022 een recordniveau van ongeveer 258 miljoen⁹.

Met behulp van een uitgebreide Team Europa-aanpak voerde de EU haar bijstand in verband met **voedselzekerheid** op en steunde zij de zwaarst getroffen landen in Afrika, het Midden-Oosten, het Caribisch gebied en de Stille Oceaan, onder meer door middel van de vereenvoudiging van de Oekraïense uitvoer via de solidariteitscorridors tussen de EU en Oekraïne. Met deze verenigde respons op de mondiale voedselonzeekerheid moet in de periode 2021-2024 ongeveer 18 miljard EUR worden gemobiliseerd, waarvan 8,3 miljard EUR van de EU-instellingen en rond de 9,6 miljard EUR van de lidstaten. In 2022 betaalden de EU-instellingen rond 2,6 miljard EUR uit ter bestrijding van de mondiale voedselonzeekerheid, waaronder ongeveer 1 miljard EUR aan humanitaire voedselhulp¹⁰.

De EU voerde ook de inspanningen op om de mondiale tekorten aan meststoffen aan te pakken, zoals opgemerkt in de mededeling over meststoffen die in november werd gepubliceerd¹¹.

⁸ Zonder de herbestemming voor maatregelen in verband met het conflict in aanmerking te nemen.

⁹ <https://www.fsinplatform.org/global-report-food-crises-2023>

¹⁰ Dit bedrag omvat humanitaire bijstand voor voedsel, voeding en levensonderhoud, evenals 50 % van de humanitaire multifunctionele programma's voor contante steun (percentage van de multifunctionele geldoverdrachten die naar schatting aan voedsel moeten worden uitgegeven, op basis van een studie van het directoraat-generaal Europese Civiele Bescherming en Humanitaire Hulp (DG ECHO) van de Commissie uit 2023).

¹¹ [COM\(2022\) 590 final van 9 november 2022](#).

EU: een sterke speler op wereldniveau

In een jaar van toenemende onzekerheid bleef de EU zich opstellen als een drijvende kracht achter multilateralisme en bood zij een doeltreffend antwoord op mondiale uitdagingen, door een ambitieus nabuurschapsbeleid na te streven, solidariteit te bevorderen en brede partnerschappen aan te gaan om vrede, stabiliteit, democratie en mensenrechten veilig te stellen en te bevorderen.

De EU-lidstaten bevestigden ook hun toezegging om, in nauwe samenwerking met internationale partners, meer verantwoordelijkheid voor de Europese veiligheid en defensie te nemen, om de gemeenschappelijke belangen en waarden te beschermen.

De EU en haar 27 lidstaten blijven samen, via Team Europa, de grootste verlener van officiële ontwikkelingshulp (ODA); zij verstrekten 92,8 miljard EUR in 2022¹², wat neerkomt op 43 % van de officiële ontwikkelingshulp wereldwijd¹³ (en 0,59 % van het bruto nationaal inkomen).

De EU en haar lidstaten voerden de bijstand voor partnerlanden op, waarbij zij ervoor zorgden dat de steun voor Oekraïne niet ten koste ging van de rest van de wereld.

De eerste **dialoog tussen de EU en de Verenigde Naties (VN) op hoog niveau**, onder leiding van voorzitter Von der Leyen en secretaris-generaal van de VN Guterres, vond in juli plaats. Tijdens deze dialoog werden onze gedeelde doelstellingen en de waarde van de samenwerking voor de aanpak van mondiale uitdagingen bevestigd.

De EU trok 2,6 miljard EUR aan humanitaire steun uit om in de dringende behoeften van getroffen bevolkingsgroepen overal ter wereld te voorzien. De EU, de lidstaten, de EIB en de EBWO blijven, in het kader van een Team Europa-aanpak een belangrijke mondiale humanitaire donor, ook voor “vergeten noodsituaties” zoals de hongersnood in de Sahel.

De EU en haar lidstaten bleven een voortrekkersrol vervullen op het vlak van internationale **COVID-19-solidariteit** door 502,2 miljoen vaccindoses te delen met partnerlanden. Hiervan werden 422 miljoen doses via Covax en 80,2 miljoen doses bilateraal gedeeld.

De uitvoering van het Global Gateway-initiatief inzake de **productie van en toegang tot vaccins, geneesmiddelen en gezondheidstechnologieën in Afrika** vorderde snel en er werd een initiatief ter ondersteuning van vergelijkbare inspanningen in Latijns-Amerika en het Caribisch gebied aangekondigd.

De EU en haar lidstaten bleven ook de mondiale inspanningen ter bestrijding van de klimaatverandering en uitdagingen op milieugebied leiden en de EU blijft 's werelds grootste verstrekker van openbare internationale klimaatfinanciering, met 5,34 miljard EUR in de periode 2021-2022.

¹² Gebaseerd op voorlopige gegevens over 2022 van de OESO, bekendgemaakt in het voorjaar van 2023.

¹³ De “officiële ontwikkelingshulp wereldwijd” omvat hier de officiële ontwikkelingshulp die collectief door de EU en alle andere donorlanden wordt gemeld.

Global Gateway

De Commissie zette, in nauwe samenwerking met andere actoren in het kader van een Team Europa-aanpak, de uitvoering van de **Global Gateway-strategie**¹⁴ in heel 2022 voort met de start van belangrijke investeringspakketten voor de Global Gateway- en Team Europa-initiatieven.

De eerste vergadering van het **Global Gateway-comité**, waar de ministers van Buitenlandse Zaken van de lidstaten bijeenkwamen, vond plaats op 11 december, onder leiding van voorzitter Von der Leyen.

Als belangrijke stap op weg naar het mobiliseren van de geplande 300 miljard EUR aan investeringen tegen 2027 ondertekende de Commissie een garantievereenkomst ter waarde van 26,725 miljard EUR met de Europese Investeringsbank voor openbare investeringen in het kader van het **Europees Fonds voor duurzame ontwikkeling+ (EFDO+)**. Daarnaast wees de Commissie 8,45 miljard EUR¹⁵ aan financiële garanties toe, die investeringen van de particuliere sector dekken die in het kader van het EFDO+ werden toegekend ter ondersteuning van 56 voorgestelde investeringsprogramma's in de Westelijke Balkan en Turkije, in de regio's van het nabuurschap en Sub-Saharaans Afrika, Latijns-Amerika, Azië en de Stille Oceaan. Deze garanties voor de particuliere sector zouden investeringen ter waarde van meer dan 67 miljard EUR kunnen opleveren.

Belangrijke investeringen in dit eerste jaar van uitvoering waren investeringen in onder andere de bevordering van de digitale connectiviteit tussen de EU en haar partners, de uitbreiding van de productie van hernieuwbare energie en de zekerheid van de energievoorziening, de toegang tot financiering voor kleine en middelgrote ondernemingen en de uitbreiding van de toegang tot en de productiecapaciteit voor vaccins, geneesmiddelen en gezondheidstechnologieën.

Als eerste resultaat van de Global Gateway werd tijdens de zesde top tussen de EU en de Afrikaanse Unie (AU) op 17 en 18 februari een **investeringspakket Afrika-Europa** aangekondigd, in het kader waarvan uiterlijk 2027 investeringen ter waarde van ten minste 150 miljard EUR zullen worden gemobiliseerd, waaronder 28 miljard EUR aan subsidies.

In het nabuurschap en de uitbreidingregio's wordt met drie regionale economische en investeringsplannen bijgedragen tot de uitvoering van de Global Gateway, met 84 vlaggenschipprojecten in het kader waarvan uiterlijk 2027 tot 77 miljard EUR aan investeringen wordt gemobiliseerd. In de Westelijke Balkan en het oostelijk en zuidelijk nabuurschap worden grootschalige infrastructuurprojecten uitgevoerd, zoals de spoorwegcorridor VIII tussen Noord-Macedonië en Bulgarije, de onderzeese elektriciteitskabel in de Zwarte Zee tussen Georgië en Roemenië en de onderzeese optischevezelkabel Medusa, die Noord-Afrika met Spanje, Frankrijk, Italië, Cyprus en Portugal verbindt.

Duurzame ontwikkeling bevorderen

Aan de hand van de prioriteiten van de EU voor maatregelen op het gebied van ontwikkeling (menselijke ontwikkeling; de Green Deal; duurzame groei en fatsoenlijk werk; de digitalisering;

¹⁴ https://international-partnerships.ec.europa.eu/policies/global-gateway_nl

¹⁵ Het directoraat-generaal Internationale Partnerschappen (DG INTPA) wees 6,05 miljard EUR toe en het directoraat-generaal Nabuurschapsbeleid en Uitbreidingsonderhandelingen (DG NEAR) wees 2,4 miljard EUR toe.

ongelijkheid, migratie; en bestuur, vrede en veiligheid) worden de internationale partners gesteund bij het behalen van de **duurzameontwikkelingsdoelstellingen** van de VN.

De EU en de lidstaten versterkten hun inzet voor het behalen van deze doelstellingen, onder meer door middel van de uitrol van de **Global Gateway**-strategie, waarmee aan de hand van de investeringsprioriteiten ervan wordt bijgedragen aan alle duurzameontwikkelingsdoelstellingen.

In 2022 nam de Commissie de duurzameontwikkelingsdoelstellingen actief op in het **EU-kader voor betere regelgeving**¹⁶.

MONDIALE PRIORITEITEN

Menselijke ontwikkeling

Ongekende uitdagingen, waaronder conflicten, de klimaatverandering, pandemieën en de stille mondiale crisis in het onderwijs, hebben de vooruitgang op het gebied van de menselijke ontwikkeling teruggedraaid en de ongelijkheid in de afgelopen jaren doen toenemen. De EU verdubbelde in 2022 haar inspanningen op de verschillende actiegebieden.

De COVID-19-pandemie maakte duidelijk dat een betere preventie, paraatheid en respons nodig zijn om toekomstige gezondheids crises het hoofd te kunnen bieden. Op 30 november ging een nieuwe **mondiale gezondheidsstrategie van de EU**¹⁷ van start, als onderdeel van de Global Gateway-strategie, in het kader waarvan werd gewezen op het belang van functionele, inclusieve gezondheidsstelsels en de noodzaak om de paraatheid op het gebied van de bescherming van de volksgezondheid aan te pakken, terwijl de eerlijke toegang tot vaccins, geneesmiddelen en medische technologieën wordt verbeterd en de capaciteit om deze te produceren wordt bevorderd. In 2022 zegde de EU 715 miljoen EUR¹⁸ voor het Wereldfonds toe.

De Commissie zette de **interventies voor sociale bescherming** in tien landen voort en richtte zich, via twee mondiale faciliteiten, op het opbouwen van systemen, digitalisering en registers, alsook specifieke regelingen voor de sociale bescherming van vrouwen en informele werknemers.

In lijn met haar genderactieplan III bleef de EU genderspecifieke humanitaire maatregelen en **gendergelijkheid** bevorderen. Zij wees tijdens multilaterale en regionale fora en in bilaterale dialogen op kwesties in verband met vrouwen, vrede en veiligheid. De EU bleef het belang van gendermainstreaming benadrukken, , ook bij missies en operaties in het kader van het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid.

De EU zette de bescherming van kinderen en kinderrechten overal ter wereld, met inbegrip van kinderen in gewapende conflicten, voort. Hiermee kwam zij haar toezeggingen in het kader van de EU-strategie voor de rechten van het kind 2021-2024¹⁹ na.

¹⁶ https://commission.europa.eu/law/law-making-process/planning-and-proposing-law/better-regulation_nl

¹⁷ https://health.ec.europa.eu/internationalcooperation/global-health_nl

¹⁸ Voor de periode 2023-2025.

¹⁹ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/rights-child/eu-strategy-rights-child-and-european-child-guarantee_nl

De wereld telt meer dan 1,8 miljard jongeren, die belangrijke drijvende krachten achter verandering zijn en helpen samenlevingen overal ter wereld veerkrachtiger, inclusiever en welvarender te maken. In oktober keurde de Commissie het eerste **jongerenactieplan in het externe optreden van de EU**²⁰ ooit aan, dat moet zorgen voor de betrokkenheid, emancipatie en verbinding van jongeren overal ter wereld.

Met het regionale **initiatief “Jobs through trade and investment” van Team Europa** in het zuidelijke nabuurschap, dat in mei van start ging, wordt een allesomvattende benadering van het creëren van werkgelegenheid ondersteund, waarbij initiatieven worden samengebracht waarmee handel, investeringen en ondernemerschap worden verbonden met het scheppen van banen en de ontwikkeling van menselijk kapitaal.

Voor **onderwijs** bleef een belangrijke rol weggelegd in de externe betrekkingen van de EU. De EU streefde ernaar het recht op onderwijs voor elk kind te waarborgen, met inbegrip van kinderen en jongeren die worden getroffen door conflicten, crises en humanitaire noodsituaties. De EU wees 10 % van haar begroting voor humanitaire hulp toe aan onderwijs in noodsituaties. Tijdens de EU-top over de hervorming van het onderwijs in september werd de EU erkend als **mondiaal voorvechter van onderwijs**.

De EU-investeringen waren gericht op leraren, **eerlijkere en inclusievere onderwijsstelsels** en vaardigheden die partnerlanden in staat zullen stellen om maximaal te profiteren van de digitale en de groene transitie.

Green Deal

Tijdens de 27e Conferentie van de Partijen bij het Raamverdrag van de VN inzake **klimaatverandering** (UNFCCC-COP27) presenteerde de EU belangrijke initiatieven om partnerlanden te ondersteunen bij het beperken van en reageren op de klimaatverandering. Samen met de Afrikaanse Unie, Denemarken, Duitsland, Frankrijk en Nederland startte zij het Team Europa-initiatief inzake de aanpassing aan de klimaatverandering en klimaatbestendigheid in Afrika, waarbij bestaande en nieuwe programma's voor de aanpassing aan de klimaatverandering, ter waarde van meer dan 1 miljard EUR, werden samengebracht.

Om bij te dragen tot de uitfasering van steenkool, ondertekende de EU samen met haar G7-partners **partnerschappen voor een rechtvaardige energietransitie** (Just Energy Transition Partnerships — JETP's) met Indonesië en Vietnam en boekte zij vooruitgang ten aanzien van de uitvoering van het JETP met Zuid-Afrika. Samen met Duitsland lanceerde de EU bovendien een mondiaal platform voor steenkoolregio's, teneinde de rechtvaardige economische transitie te ondersteunen aan de hand van het delen van kennis en netwerken.

Eind 2022 had de EU aan 29 partnerlanden technische bijstand verstrekt voor het ontwerpen, bijwerken en uitvoeren van nationaal bepaalde bijdragen en nationale adaptatieplannen. Via haar klimaat- en energiedialogen sprak de EU met de VS, India, China en andere grote uitstoters over beleid voor de energietransitie, beste praktijken en groene technologieën om de ontwikkeling van hernieuwbare energie te versnellen en de energie-efficiëntie te bevorderen.

²⁰

https://international-partnerships.ec.europa.eu/policies/youth/youth-action-plan_en

De EU was ook actief betrokken bij multilaterale fora om aan te dringen op een mondiale energietransitie, in lijn met de doelstellingen van de Overeenkomst van Parijs. Zij steunde de ontwikkeling van een mondiale markt voor waterstof. In 2022 werden niet-bindende bilaterale overeenkomsten ondertekend met Oekraïne, Egypte, Japan, Namibië en Kazachstan om de vraag naar hernieuwbare waterstof te ontwikkelen of bij te dragen tot de **productie van hernieuwbare energie en waterstof**.

Tijdens de COP15 over biodiversiteit in december werd het mondiaal biodiversiteitskader van Kunming-Montreal goedgekeurd. De EU bevestigde haar toezegging om als onderdeel van haar externe samenwerking 7 miljard EUR te verstrekken ter ondersteuning van de **biodiversiteit**.

De Commissie keurde een nieuwe **EU-agenda voor internationale oceaangovernance**²¹ goed, waarin de in het kader van de Green Deal vastgestelde prioriteiten tot uiting kwamen.

De EU intensiveerde ook haar contacten met partnerlanden om de **duurzame consumptie en productie (sustainable consumption and production, SCP)** te ondersteunen, en met name de transitie naar een circulaire economie, met de uitvoering van SWITCH to Green, met inbegrip van regionale programma's in Azië, Afrika en het Middellandse Zeegebied.

De Commissie startte het **groene energie-initiatief Afrika-Europa** om de capaciteit voor de opwekking van hernieuwbare energie met 300 gigawatt te verhogen en de toegang tot betaalbare, betrouwbare en duurzame energie veilig te stellen.

Na de start van het mondiale methaanpact tijdens de COP26, steunde de EU de ontwikkeling van het Internationaal Waarnemingscentrum voor methaanemissies, dat wordt beheerd door het Milieuprogramma van de VN, voor een gedetailleerde gegevensverzameling, capaciteitsopbouw en ondersteunende acties voor de beperking van de methaanemissies.

Digitalisering, wetenschap, technologie en innovatie

In het kader van de Global Gateway werd in 2022 belangrijke vooruitgang geboekt ten aanzien van digitale programma's, waaronder in Sub-Saharaans Afrika met het Data Flagship, de EurAfrica Gateway (internationale onderzeese kabels) en Regional Fibre Optic Backbones in Africa (regionale/grensoverschrijdende verbindingen over land). Daarnaast werd het eerste Global Gateway-pakket voor de digitale economie, ter waarde van 820 miljoen EUR, gelanceerd in Nigeria, door uitvoerend vicevoorzitter Vestager.

De regionale tak voor Azië en de Stille Oceaan van het platform van de **Digital for Development Hub (D4D-hub)** werd tijdens het Indo-Pacifische forum van februari gelanceerd. De Latijn-Amerikaanse en Caribische tak werd in 2022 ontwikkeld en de Afrikaanse tak zette de uitvoering van verschillende vlaggenschipprojecten, zoals het project D4D-hub Afrikaanse Unie-EU en IDEA, voort.

Er werd vooruitgang geboekt in de richting van de start van een **digitale alliantie EU-LAC**, met ondersteuning van de D4D-hub, waarmee financiering moet worden gegarandeerd voor de oprichting van een dialoog EU-LAC over digitaal beleid. De uitbreiding van het Bella-programma voor digitale infrastructuur, het creëren van een digitale versneller voor het bedrijfsleven en de uitvoering van een regionaal Copernicusprogramma.

²¹ [JOIN\(2022\) 28 final van 24 juni 2022](#).

De tweede fase van het programma voor **aardobservatie en -monitoring en Afrika (GMES&Africa)**, het belangrijkste initiatief voor aardobservatie en -monitoring voor de samenwerking op milieu- en veiligheidsgebied tussen Afrika en de EU, werd met succes gestart.

In het investeringspakket Afrika-Europa van de Global Gateway is voorzien in drie vlaggenschipinitiatieven, met een bijzondere nadruk op wetenschap, technologie en innovatie, teneinde de innovatieagenda Afrikaanse Unie-EU, regionale kenniscentra voor de groene transitie en technologieën voor aardobservatie en ruimte te ondersteunen.

Duurzame groei en werkgelegenheid

In 2022 steunde de EU duurzame, inclusieve groei en de ontwikkeling van waardig werk in partnerlanden, door de mobilisering van publieke en private financiering te vereenvoudigen. Het verslag *Investing in Sustainable Development*²² over de uitvoering van de **actieagenda van Addis Abeba** werd gepubliceerd.

De deskundigenfaciliteit van de EU voor werkgelegenheid, werk en sociale bescherming (**Socieux+**) breidde zijn werkzaamheden uit tot de landen van de Westelijke Balkan, met 10 miljoen EUR aan financiering.

De Commissie zette haar verkenning van **bilaterale strategische partnerschappen inzake waardeketens voor grondstoffen** voort, met name met partners in Afrika (bv. Namibië), Latijns-Amerika, de Westelijke Balkan en Centraal-Azië (bv. Kazachstan), aan de hand van memoranda van overeenstemming.

In november rondde de Commissie de onderhandelingen met de Republiek Angola over een overeenkomst ter bevordering van duurzame investeringen af, die zal bijdragen tot het aantrekken en uitbreiden van investeringen, terwijl de verplichtingen op het gebied van het milieu en de arbeidsrechten worden geïntegreerd.

In het *Aid for Trade Progress Report 2022*²³ werd bevestigd dat de hulp voor handel van de EU partnerlanden had geholpen de handelscapaciteit uit te breiden en de COVID-19-pandemie aan te pakken. De EU en haar lidstaten blijven de belangrijkste verstrekkers van mondiale hulp voor handel.

Migratie en gedwongen ontheemding

Op de meeste migratieroutes naar de EU, en met name de routes in het centrale en oostelijke Middellandse Zeegebied en de Westelijke Balkan, was in 2022 sprake van meer mensen. Mondiaal bereikte het aantal gedwongen ontheemden voor het eerst de 100 miljoen, terwijl de aanvalsoorlog van Rusland tegen Oekraïne leidde tot nog eens miljoenen ontheemden.

De EU en haar lidstaten toonden in december hun gezamenlijk engagement, met twee regionale vlaggenschipinitiatieven in het kader van Team Europa, om het migratiebeheer te versterken, met

²² Europese Commissie, directoraat-generaal Internationale Partnerschappen, *Investing in sustainable development: progress report 2018-2020*, Bureau voor publicaties van de Europese Unie, 2022, <https://data.europa.eu/doi/10.2841/156351>

²³ Europese Commissie, directoraat-generaal Internationale Partnerschappen, *EU aid for trade: progress report 2022*, Bureau voor publicaties van de Europese Unie, 2023, <https://data.europa.eu/doi/10.2841/005862>

name langs de migratieroutes in het centrale en westelijke Middellandse Zeegebied en de Atlantische Oceaan. In december presenteerde de Commissie een EU-actieplan om de uitdagingen op de route in de Westelijke Balkan aan te pakken.

In 2022 werd een pakket van nog eens 310 miljoen EUR goedgekeurd ter ondersteuning van de ontheemde Syrische bevolking in Syrië en vluchtelingen en kwetsbare gastgemeenschappen in Irak, Jordanië en Libanon²⁴. De EU en haar lidstaten blijven samen de grootste donor in het antwoord op deze crisis. Tijdens de **zesde conferentie van Brussel ter ondersteuning van de toekomst van Syrië en de regio** werden toezeggingen van in totaal 6,4 miljard EUR gemobiliseerd.

Bestuur, vrede, veiligheid en mensenrechten

Het optreden van de EU droeg bij tot een sterker Europa in de wereld door een geïntegreerde aanpak van conflicten en crises te bevorderen, waaronder steun voor de opbouw van vrede en veerkracht, **hervormingen van de veiligheidssector en capaciteitsopbouw ter ondersteuning van ontwikkeling en veiligheid voor ontwikkeling**.

In **Afghanistan** richtte de EU zich op het voorkomen van het ineensstorten van het land, waarbij zij zich bewust is van de mogelijke maatschappelijke en economische gevolgen in en buiten Afghanistan. Er werd bijzondere aandacht besteed aan de rechten van vrouwen en meisjes en gendergelijkheid. Het Forum for Afghan Women Leaders werd opgezet.

De EU bleef de mensenrechten en democratie ondersteunen en bevorderen met gebruik van haar multilaterale, regionale en bilaterale instrumenten en contacten met het maatschappelijk middenveld. De EU organiseerde samen met het netwerk voor mensenrechten en democratie (Human Rights and Democracy Network, HRDN) **het 24e EU-ngo-mensenrechtenforum**²⁵, dat gericht was op verantwoording en justitie. Daarnaast hernieuwde de EU haar steun voor het mechanisme ProtectDefenders.eu, dat in 2022 steun verleende aan meer dan 6 500 van de kwetsbaarste verdedigers van de mensenrechten, en verhoogde zij deze steun aanzienlijk.

In 2022 wees de Commissie 170 miljoen EUR toe aan **Jemen**, waar nog steeds een van de ergste humanitaire crises ter wereld plaatsvindt. Miljoenen Jemenieten zijn ontheemd, berooid en ondervoed.

MONDIALE REIKWIJDTE

Sub-Saharaans Afrika

Tijdens de **zesde top tussen de EU en de Afrikaanse Unie** werd een gezamenlijke visie voor een hernieuwd partnerschap goedgekeurd, aangevuld met het investeringspakket van de Global Gateway. De **elfde bijeenkomst tussen de Europese Commissie en de Commissie van de Afrikaanse Unie** vond op 28 november plaats en had betrekking op het volledige spectrum van de samenwerking tussen de EU en de Afrikaanse Unie.

²⁴ Waaronder 240 miljoen EUR aan humanitaire hulp.

²⁵ https://www.eeas.europa.eu/eeas/stop-impunity-%E2%80%93-road-accountability-and-justice_en

In het kader van het **programma “Youth Mobility for Africa”** werden 36 Erasmus+-projecten voor capaciteitsopbouw toegekend in 31 landen.

De EU en Namibië ondertekenden in november een memorandum van overeenstemming om een strategisch partnerschap voor duurzame toeleveringsketens voor grondstoffen en hernieuwbare waterstof vast te stellen.

Azië en de Stille Oceaan

De EU organiseerde in december in Brussel de eerste **top tussen de EU en de Asean** (Associatie van Zuidoost-Aziatische Staten), in het kader van 45 jaar diplomatieke relaties. Met het evenement werd een nieuwe **energiedialoog tussen de EU en de Asean** gestart ter ondersteuning van de energietransitie en de regionale integratie van energiesystemen en initiatieven van de Global Gateway, waarbij 10 miljard EUR aan investeringen werd gemobiliseerd. In de marge van de top werden partnerschaps- en samenwerkingsovereenkomsten ondertekend met **Maleisië** en **Thailand**. De EU en de Asean ondertekenden in oktober ook de uitgebreide luchtvervoersovereenkomst tussen de EU en de Asean, de eerste luchtvervoersovereenkomst tussen regio's ooit.

Tijdens de 28e **top tussen de EU en Japan** zegden de EU en Japan toe om samen te werken om de op regels gebaseerde internationale orde in stand te houden en kwamen zij het eerste digitale partnerschap van de EU overeen.

In september werd het eerste Green Hydrogen Forum EU-India georganiseerd ter ondersteuning van de inzet van de publieke en private sector voor de ontwikkeling van waterstof om de Indiase economie koolstofvrij te maken.

De EU en haar lidstaten verleenden snel steun aan **Pakistan** na de overstromingen in juni, die miljoenen mensen troffen.

In 2022 bood de begrotingssteun van de EU in **Bangladesh** 750 000 kinderen die niet naar school gingen toegang tot onderwijs via 25 309 leercentra.

In het kader van de **conferentie tussen de EU en Centraal-Azië over connectiviteit** in Samarkand werden regionale initiatieven voor connectiviteit bevorderd en werd de noodzaak besproken van het identificeren van duurzame, betrouwbare en efficiënte vervoers-, digitale en energieverbindingen tussen Europa en Centraal-Azië. Tijdens de conferentie werd ook de start van een initiatief van de Global Gateway voor digitale connectiviteit aangekondigd²⁶.

Het partnerschap tussen de EU en de **Samenwerkingsraad van de Golf** kreeg in 2022 een nieuwe impuls met een zitting van de Gezamenlijke Raad in februari, waarbij een ambitieus vijfjarig gezamenlijk actieplan werd bekrachtigd. In mei stelde de EU de gezamenlijke mededeling “Een strategisch partnerschap met de Golf”²⁷ vast.

Ook de inzet voor de beperking van de methaanemissies werd in de regio ontwikkeld, aan de hand van conferenties in Turkmenistan, de regio Zuidoost-Azië en in China.

²⁶ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_22_6963

²⁷ [JOIN\(2022\) 13 final van 18 mei 2022.](#)

Noord- en Zuid-Amerika en het Caribisch gebied

Op 27 oktober kwamen de ministers van Buitenlandse Zaken van de landen van de **Gemeenschap van Latijns-Amerikaanse en Caribische Staten (Celac)** en de EU voor het eerst sinds 2018 bijeen in Buenos Aires.

In december sloten de EU en Chili de **geavanceerde kaderovereenkomst tussen de EU en Chili**, waarmee de bestaande bilaterale associatieovereenkomst werd geactualiseerd.

Op 22 juni startten voorzitter Von der Leyen en de premier van Spanje, Pedro Sánchez, een **nieuw partnerschap tussen de EU en de LAC** inzake de lokale productie van vaccins, geneesmiddelen en andere gezondheidstechnologieën en de versterking van de veerkracht van gezondheidsstelsels.

De sociaal-economische en politieke crisis in **Venezuela** zette zich voort, met naar schatting 14 miljoen mensen die in nood verkeerden en meer dan 7 miljoen Venezolanen die hun land verlieten. Met de bijdrage van de EU aan de multisectorale hulpverlening in Venezuela en de bredere regio werden rond 3,1 miljoen kwetsbare mensen gesteund.

Europees nabuurschap

In het oostelijk nabuurschap werd 2022 gedomineerd door de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne en een versteviging van de betrekkingen met de oostelijke partnerlanden van de EU (Armenië, Azerbeidzjan, Georgië, Moldavië en Oekraïne). De EU hield bovendien haar verhoogde steun voor de bevolking van Belarus in stand.

In december bevestigden de ministers van Buitenlandse Zaken van de EU en de oostelijke partnerlanden de relevantie van de **agenda van het Oostelijk Partnerschap**, terwijl zij erkenden dat de uitvoering met het oog op de huidige gebeurtenissen moest worden aangepast.

De EU maakte vredesonderhandelingen tussen **Armenië en Azerbeidzjan** mogelijk en vaardigde in het kader van het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid een missie uit naar Armenië, de eerste missie van haar soort naar een land van de Organisatie van het Verdrag inzake collectieve veiligheid. De EU zette bovendien de humanitaire hulp aan beide zijden voort.

Het memorandum van overeenstemming inzake energie dat in juli met **Azerbeidzjan** werd ondertekend, zal de energiezekerheid van de EU versterken en de groene transitie van Azerbeidzjan ondersteunen.

Door middel van sterke steun voor het maatschappelijk middenveld en de onafhankelijke media in **Belarus** hielp de EU de maatschappelijke betrokkenheid en vrijheid van meningsuiting in stand te houden in de context van de brutale onderdrukking door het regime van Loekasjenko.

De EU verleende sterke steun voor de veerkracht van Moldavië en voerde de samenwerking op het gebied van veiligheid en defensie op (met inbegrip van de samenwerking op het gebied van hybride dreigingen, de cyberveiligheid en de bestrijding van desinformatie en ondersteunende maatregelen voor de Moldavische strijdkrachten in het kader van de Europese Vredesfaciliteit). In maart ging een politieke en veiligheidsdialoog op hoog niveau van start. De EU bleef voorzien in maatregelen voor vertrouwensopbouw om inspanningen voor conflictoplossing aan te moedigen.

In **Georgië** hielp de EU de kwetsbaarheid van het land voor hybride en cyberdreigingen te beperken en steunde zij de modernisering van zijn strijdkrachten in het kader van de Europese Vredesfaciliteit. Zij bleef actief betrokken bij de inspanningen voor conflictoplossing, bijvoorbeeld door middel van de werkzaamheden van de speciale vertegenwoordiger van de EU voor de zuidelijke Kaukasus en de crisis in Georgië en de waarnemingsmissie van de EU.

Tijdens de vierde ministeriële vergadering tussen de EU en het zuidelijk nabuurschap op 24 november in Barcelona bevestigden de EU en haar partners hun inzet voor de versterking van de partnerschapsbanden in het Middellandse Zeegebied. Zij deden ook toezeggingen om de dringendste uitdagingen op economisch, maatschappelijk, ecologisch en veiligheidsgebied aan te pakken, waarbij aandacht werd besteed aan de gevolgen van de Russische agressie tegen Oekraïne, en met name de gevolgen voor de energie- en voedselzekerheid.

In oktober werd het **groene partnerschap tussen de EU en Marokko** ondertekend. Het programma “Énergie Verte” heeft een waarde van 50 miljoen EUR en moet de energietransitie van Marokko bevorderen, terwijl het programma “Terre Verte”, met een waarde van 115 miljoen EUR, dient ter ondersteuning van de duurzame ontwikkeling van de bos- en landbouw.

In november intensiverden de EU en Egypte hun samenwerking op het gebied van de transitie naar schone energie door een memorandum van overeenstemming over een strategisch partnerschap rond hernieuwbare waterstof te ondertekenen. Een trilaterale overeenkomst met Egypte en Israël biedt het kader voor de levering van Israëlisch aardgas aan de EU, met gebruik van de Egyptische capaciteit voor het vloeibaar maken van aardgas.

Westelijke Balkan en Turkije

De EU bleef zich in 2022 inzetten voor de bevordering van het Europese perspectief van de regio en opende in juli het onderhandelingsproces met **Noord-Macedonië** en **Albanië**. Zij kende in december ook de status van kandidaat-lidstaat toe aan **Bosnië en Herzegovina** en bereikte overeenstemming over de visumliberalisering voor Kosovo²⁸. Op 6 december vond de **eerste top tussen de EU en de Westelijke Balkan** plaats in Tirana.

Het belangrijkste beleidskader voor middelen van IPA III bestaat nog steeds in de economische en investeringsplannen en de groene agenda voor de Westelijke Balkan, die worden uitgevoerd aan de hand van het **investeringskader voor de Westelijke Balkan**. In 2022 werden veertig vlaggenschipprogramma's goedgekeurd, die naar verwachting investeringen ter waarde van 5,7 miljard EUR moeten bevorderen.

Een belangrijk resultaat in november was de snelle goedkeuring van een ongekend **energiesteunpakket voor de Westelijke Balkan** ter waarde van 1 miljard EUR als antwoord op de energiecrisis.

In **Turkije** zijn de meeste vluchtelingen ter wereld ondergebracht. Aan de hand van twee humanitaire vlaggenschipprogramma's bood de EU contante steun aan bijna 1,5 miljoen mensen en steunde zij meer dan 800 000 kinderen en hun gezinnen bij de toegang tot onderwijs.

²⁸ Deze benaming laat de standpunten over de status onverlet en is in overeenstemming met resolutie 1244 (1999) van de VN-Veiligheidsraad en het advies van het Internationaal Gerechtshof over de onafhankelijkheidsverklaring van Kosovo.

Landen en gebieden overzee (LGO's)

De LGO's onderhouden bijzondere constitutionele banden met drie lidstaten: Denemarken, Frankrijk en Nederland.

Het **19e jaarlijkse LGO-EU-forum** werd op 22 november door Nieuw-Caledonië georganiseerd. De LGO's spelen een steeds grotere strategische rol voor de EU, zijn belangrijke EU-ambassadeurs in hun regio's en bieden aanzienlijke voordelen, zoals grote exclusieve economische zones.

In het Caribisch gebied helpt het **Resembid-programma** alle LGO's in de regio bij het opbouwen van veerkracht, duurzame energie en mariene biodiversiteit. Werkzaamheden op het gebied van de biodiversiteit is ten goede gekomen aan habitats in zes LGO's en ongeveer 400 000 burgers en inwoners.